

ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ, ТОЧНІСТЬ І ПРАВИЛЬНІСТЬ – ОСНОВНІ ОЗНАКИ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Старунова А. Л. (Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)

Показником, що визначає рівень розвитку суспільства є система підготовки спеціалістів в вищому навчальному закладі, тому що спеціаліст повинен мати не тільки відмінну кваліфікацію, але і володіти високою мовленнєвою культурою.

Перша умова логічності мовлення – це логічність мислення. Уміння дисциплінувати своє мислення, думати послідовно, спиратись на сказане попередньою, розвивати наступне, висувати положення, давати обґрунтування і пояснення фактам, робити висновки – це все необхідні умови логічності мовлення, а також його високої культури.

Іншою умовою логічності мовлення є знання мовних засобів, за допомогою яких можна точно передати предмет осмислення і саму думку про нього. Кожна теза потребує доказів, підстав, пояснень, які підтверджують істинність думки.

Точність мовлення досягається вмінням поєднати знання матеріалу із знаннями мови, а саме – обрати найточнішу для даної ситуації форму відповіді чи розповіді.

Точність – одна з основних ознак культури професійного мовлення. Вона утримує мовця від зайвого говоріння і складається з двох компонентів:

адекватне мовлення вираження дійсності, що не суперечить життю;

уживання слів і виразів, узвичаєних для мовців, що володіють нормами літературної мови.

Точності можна досягти за допомогою таких вимог:

оформляти й виражати думку треба відповідно до предметів і явищ дійсності, відповідно до понять про них. В народі здавна точність пов'язувалась з умінням чітко мислити, знанням предмета мовлення.

Слово має виражати найістотніше в них, і цим найістотнішим воно представлене у свідомості мовців.

Обов'язковою умовою досягнення точності мови є увага до стилю й жанру текстів, умов середовища й колориту спілкування, освітнього рівня мовців.

Точність мови залежить від вибору слова чи виразу, а також вміння зіставляти слово і предмет, річ, ознаку, явище, слово і поняття про нього.

Поняття «точність» щоденної мови не збігається з поняттями у науковій, офіційно-діловій і художній мові.

У науковому та офіційно-діловому стилі точність досягається через систему термінів, а в художньому – через систему образних засобів мови.

Точність передбачає граматичну правильність. А правильність – це правильне, не перекручене розуміння понять, термінів, доречне їх вживання, зв'язок думок і понять у єдину теорію, ясність викладу.

Істинні знання – це наукові, об'єктивні, достовірні знання.

Правильність досягається дотриманням літературних норм написання і вимови, словотворення і формотворення, будови речень і словосполучень.

Чистота і правильність мови простежується на всіх рівнях її структури і використання:

на рівні орфоепії – літературно правильна вимова; на рівні орфографії – грамотне письмо; на рівні лексики – відсутність суржику, вульгаризмів, слів-паразитів, немотивованих повторів; на рівні синтаксису – правильна, завершена будова речень, словосполучень.

Правильність є ознакою культури мови всіх стилів. У наукових текстах вона досягається точністю слів і логічністю викладу, професійною лексикою і фразеологією.

Офіційно-діловий стиль використовує для цього управлінсько-адміністративну термінологію, сегментування тексту, різні рівні стандартизації.

Публіцистичний стиль – увиразнюється суспільно-політичною лексикою.

Приємне враження справляє мовець, який уміло користується багатозначністю слів, синонімами, фразеологізмами, прикметниковими, дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами, мова якого є образною.

Одноманітне мовлення втомлює слухачів, різноманітне – активізує увагу.

Щоб досягти логічної послідовності, правильності виразності своєї мови, треба постійно збагачувати свій інтелект, удосконалювати мислення, вважати одноманітність мовлення неестетичною, а бідність словника ознакою поганого тону; виробити увагу до гарного мовлення, читати українську класичну і сучасну літературу та публіцистику, пресу, постійно бути уважним до своєї мови, мови колег, дбати про автоматизм гарного мовлення.

Ділове спілкування має використовувати весь арсенал наявних засобів впливу комунікантів один на одного під час міжособистісних стосунків.

Проте основу в цих стосунках складатимуть словесні засоби, роботу над удосконаленням яких людина повинна вести все життя, збагачуючи власні можливості в цій справі.

Особливо важливим це видається для викладачів, для яких спілкування з людьми становить одну з основних форм роботи.

Треба сприймати мову як порадирика, помічника у суспільному житті.